YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

11 päivänä tammikuuta 2007 *

Asiassa C-40/05,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Överklagandenämnden för högskolan (Ruotsi) on esittänyt 1.2.2005 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.2.2005, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Kaj Lyyski

vastaan

Umeå universitet,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. Rosas sekä tuomarit A. Borg Barthet ja J. Malenovský (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: apulaiskirjaaja H. von Holstein,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.4.2006 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Ruotsin hallitus, asiamiehenään K. Wistrand,

– Puolan hallitus, asiamiehenään T. Nowakowski,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään L. Ström van Lier ja G. Rozet,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.9.2006 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 12 ja EY 39 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa kantajana on Lyyski, joka on Ruotsin kansalainen ja työskentelee opettajana oppilaitoksessa Suomessa, ja vastaajana Uumajan yliopisto (Ruotsi) ja jossa on kyse Lyyskin sellaisen hakemuksen hylkäämisestä, jolla hän haki koulutukseen tähän yliopistoon.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

3 EY 3 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Edellä 2 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisön toimintaan sisältyy tässä sopimuksessa määrätyin edellytyksin ja siinä määrätyssä aikataulussa:

– –

q) myötävaikuttaminen korkealaatuisen koulutuksen ja ammatillisen koulutuksen edistämiseen sekä siihen, että jäsenvaltioiden kulttuurit kehittyvät kukoistaviksi;

– –"

4 EY 12 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

"Kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän sopimuksen soveltamisalalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen erityismääräysten soveltamista."

5 EY 39 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Turvataan työntekijöiden vapaa liikkuvuus yhteisössä.

2. Se merkitsee, että kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa poistetaan."

6 EY 149 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"1. Yhteisö myötävaikuttaa korkealaatuisen koulutuksen kehittämiseen rohkaisemalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemalla ja täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa pitäen täysin arvossa jäsenvaltioiden vastuuta opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä sekä niiden sivistyksellistä ja kielellistä monimuotoisuutta.

2. Yhteisön toiminnalla pyritään:

– –

– edistämään opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta – –

– –"

7 Lopuksi EY 150 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"1. Yhteisö toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia, pitäen täysin arvossa jäsenvaltioiden vastuuta ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä.

2. Yhteisön toiminnalla pyritään:

– –

– helpottamaan pääsyä ammatilliseen koulutukseen ja edistämään ammattiin kouluttavien ja ammattia opiskelevien, erityisesti nuorison, liikkuvuutta;

– –"

Kansallinen oikeus

Vakinaiseen toimeen Ruotsissa palvelukseen otettavien opettajien kelpoisuusvaatimuksia koskevat säännökset

8 Koululain 1985:1100 (skollagen (1985:1100), jäljempänä koululaki) 2 luvun 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 2 momentissa säädetään, että kelpoisuus päästä vakinaiseen toimeen opettajaksi, esiopetuksen opettajaksi tai vapaa-ajan ohjaajaksi julkisessa koululaitoksessa on

"1. henkilöllä, jolla on sellainen ruotsalainen opettajantutkinto tai lapsi- ja nuorisopedagogiikan tutkinto, josta hallitus on säätänyt korkeakoululain 1992:1434 (högskolelagen (1992:1434)) 1 luvun 11 §:n nojalla, tai vastaava vanhempi koulutus, jonka ensisijaisena suuntautumisalana on aine, jota toimessa on määrä opettaa, tai

2. henkilöllä, joka on saanut Högskoleverketiltä (korkeakoululaitos) kelpoisuustodistuksen sen mukaisesti, mitä 4 a ja 4 b §:ssä säädetään.

Henkilö, jolta puuttuu kelpoisuus, voidaan ottaa opettajaksi vakinaiseen toimeen, jos hakijoita, joilla on kelpoisuus, ei ole riittävästi ja jos siihen on erityisiä syitä sekä jos hakijalla on vastaava pätevyys täytettävään toimeen liittyvään opettamiseen ja mikäli on syytä olettaa, että hakija soveltuu opetustehtäviin. – –"

9 Koululain 2 luvun 4 bis §:ssä säädetään seuraavaa:

"Henkilölle, jolla on ulkomainen opettajankoulutus, on myönnettävä kelpoisuustodistus, jos tämä koulutus yksinään tai yhdessä työkokemuksen kanssa vastaa 4 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua pedagogista koulutusta. – –"

Pääasiassa kyseessä olevaa koulutusohjelmaa koskevat säännökset

10 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että vuoden 2002 talousarvioehdotuksen mukaan erityistä opettajankoulutusta (särskild lärarutbildning, jäljempänä SÄL-ohjelma tai SÄL-koulutus) on toteutettu muutaman vuoden ajan, jotta koulutettaisiin enemmän opettajia, koska yhtäältä oppilasmäärä on kasvanut voimakkaasti ja toisaalta monia opettajia on lähtenyt eläkkeelle.

11 Erityisestä opettajankoulutuksesta annetussa asetuksessa 2001:740 (förordning om särskilda lärarutbildningar (2001:740), jäljempänä SÄL-asetus) annetaan SÄL-koulutuksiin liittyvät säännökset. Siinä annetaan kuudelle yliopistolle ja korkeakoululle tehtäväksi kouluttaa opettajia, joilla ei ole kelpoisuutta saada vakinaista toimea ruotsalaisessa koulussa tai jotka haluavat hankkia lisäkelpoisuuden. Tällä hankkeella on tarkoitus tuottaa koulutus ja kelpoisuus noin 4 000 opettajalle. SÄL-asetus tuli voimaan 1.11.2001 ja sitä sovelletaan 31.12.2006 saakka.

12 SÄL-asetuksen 1 §:ssä, jonka otsikkona on "Soveltamisala", säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa säädetään korkeakouluopinnoista, jotka järjestetään erityisrahoituksella ja joiden tavoitteena on se, että opiskelijat suorittavat opettajan tutkinnon."

13 SÄL-asetuksen 2 §:ssä, jonka otsikkona on "Koulutuspaikka", säädetään seuraavaa:

"Koulutusta järjestetään hallituksen määräämissä valtionyliopistoissa ja korkeakouluissa. Korkeakouluilla tarkoitetaan jäljempänä sekä yliopistoja että korkeakouluja."

14 SÄL-asetuksen 3 §:ssä, jonka otsikkona on "Koulutuksen tarkoitus", säädetään seuraavaa:

"Koulutusta annetaan, jotta pätevien opettajien tarpeeseen voidaan vastata lyhyellä aikavälillä, ja siihen kuuluvat aineet ja suuntautumisalat, joista korkeakoulut päättävät neuvoteltuaan kyseessä olevien kuntien kanssa."

15 Hyväksymisedellytyksistä säädetään SÄL-asetuksen 6 §:ssä seuraavaa:

"Kelpoisuus päästä koulutukseen on henkilöllä, jolla ei ole kelpoisuutta päästä vakinaiseen toimeen [koululain] 2 luvun 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisesti, jos

1. hänellä aikaisemman korkeakoulukoulutuksen tai työkokemuksen johdosta on edellytykset suorittaa opettajantutkinto sen aineen tai suuntautumisalan opetusta varten, jota koulutus koskee, ja

2. hän työskentelee opettajana koulutuksen järjestäjän palveluksessa koulussa, jossa koulutuksen käytännöllinen osa voidaan toteuttaa.

Hakija, jolla on kelpoisuus päästä vakinaiseen toimeen [koululain] 2 luvun 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukaisesti, voidaan myös hyväksyä koulutukseen, jos hän sen johdosta saa kelpoisuuden opettaa yhtä tai useampaa lisäainetta tai -suuntautumisalaa."

16 SÄL-asetuksen 7 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Hakijalla täytyy olla suoritettuna sellaiset korkeakouluopinnot, että 6 §:n 1 momentin mukainen opettajantutkinto tai 6 §:n 2 momentin mukainen kelpoisuus

voidaan saavuttaa tämän asetuksen mukaisessa koulutuksessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 6 §:n soveltamista. Ruotsissa tai ulkomailla hankitut vastaavat tiedot rinnastetaan korkeakouluopintoihin."

17 SÄL-asetuksen 10 §:ssä säädetään, että SÄL-opetusta on annettava vähintään puoliaikaisesti ja se on saatava päätökseen 31.12.2006 mennessä. Opiskelijan opintojen kokonaisaika saa vastata enintään 60:tä opintopistettä. Mainitut opinnot on suunniteltava ottamalla huomioon kunkin opiskelijan aikaisempi koulutus ja työkokemus.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Lyyski, joka on Ruotsin kansalainen, haki opintoihin Uumajan yliopistoon SÄL-ohjelman puitteissa syyslukukaudesta 2004 lähtien.

19 Hakuasiakirjoissaan hän totesi, että näiden opintojen aikana hän työskenteli opettajana ruotsinkielisessä lukiossa Turussa (Suomi).

20 Uumajan yliopisto hylkäsi hänen hakemuksensa. Se katsoi sen mukaisesti, miten se itse ja Ruotsin opetusministeriö tulkitsivat SÄL-asetusta, että Lyyski ei ollut osoittanut, että hänellä olisi kelpoisuus päästä SÄL-ohjelmassa annettavaan koulutukseen sikäli kuin hän ei työskennellyt ruotsalaisessa oppilaitoksessa ja hän suorittaisi näin ollen koulutuksen käytännöllisen osan Suomessa.

21 Lyyski valitti Överklagandenämndeniin Uumajan yliopiston päätöksestä, jolla hänen hakemuksensa hylättiin. Hän väitti, että oli tunnustettava, että hän täytti hyväksymisedellytykset mainittuihin opintoihin ja että Suomessa asuvana Ruotsin kansalaisena, joka työskenteli ruotsinkielisessä lukiossa Suomessa, hänellä oli riittävä työkokemus ryhtyäkseen opettajan uralle.

22 Uumajan yliopisto väitti osaltaan muun muassa, että SÄL-koulutukseen pääsyn edellytys, joka koski työskentelyä oppilaitoksessa Ruotsissa, oli perusteltu objektiivisista syistä, jotka olivat oikeasuhteisia tavoiteltuun päämäärään nähden.

23 Överklagandenämnden viittaa EY 12 artiklaan ja EY 149 artiklan 1 kohtaan sekä asiassa 115/78, Knoors, 7.2.1979 annettuun tuomioon (Kok. 1979, s. 399, Kok. Ep. IV, s. 321); asiassa 293/83, Gravier, 13.2.1985 annettuun tuomioon (Kok. 1985, s. 593, Kok. Ep. VIII, s. 73); asiassa 24/86, Blaizot, 2.2.1988 annettuun tuomioon (Kok. 1988, s. 379, Kok. Ep. IX, s. 339) ja asiassa C-224/98, D'Hoop, 11.7.2002 annettuun tuomioon (Kok. 2002, s. I-6191) ja katsoo, että esillä olevan asian tilanne kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan ja näin ollen se pohtii, onko työskentelyä ruotsalaisessa koulussa koskeva edellytys tulla hyväksytyksi SÄL-koulutukseen yhteensopiva yhteisön oikeuden kanssa.

24 Näin ollen Överklagandenämnden för högskolan päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Estääkö yhteisön oikeus ja erityisesti EY 12 artikla sen, että arvioitaessa hakijan kelpoisuutta osallistua opettajankoulutukseen, jolla on tarkoitus vastata

pätevien opettajien tarpeeseen Ruotsissa lyhyellä aikavälillä, asetetaan vaatimus siitä, että hakija työskentelee ruotsalaisessa koulussa? Voidaanko tällaista vaatimusta pitää perusteltuna ja oikeasuhteisena?

2) Onko annettaessa ratkaisua kysymykseen 1 merkitystä sillä, onko koulutukseen hakeva henkilö, joka työskentelee koulussa jossakin muussa jäsenvaltiossa kuin Ruotsissa, Ruotsin kansalainen vai jonkin toisen jäsenvaltion kansalainen?

3) Onko annettaessa ratkaisua kysymykseen 1 merkitystä sillä, onko opettajankoulutusta tarkoitettu antaa rajoitetun ajan vai onko kysymys pitempiaikaisesta opettajankoulutuksesta?"

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

25 Kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, kansallinen tuomioistuin kysyy ennen kaikkea, onko yhteisön oikeus esteenä sille, että kansallista lainsäädäntöä, jossa järjestetään väliaikaisesti koulutus, jonka tarkoituksena on vastata lyhyellä aikavälillä pätevien opettajien tarpeeseen jäsenvaltiossa, sovelletaan siten, että tämä koulutus varataan hakijoille, jotka työskentelevät mainitussa jäsenvaltiossa, ja onko tässä arvioinnissa merkitystä sillä, onko tällainen koulutus pysyvä ja ovatko hakijat tämän jäsenvaltion kansalaisia.

26 Jotta näihin kysymyksiin voidaan vastata, on aluksi tarkastettava, kuuluuko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne yhteisön oikeuden soveltamisalaan.

27 Esillä olevassa asiassa koulutuksella, johon pääasian kantaja haki SÄL-ohjelmassa, pyritään muun muassa tarjoamaan koulutus opettajille, joilta puuttuu koululaissa säädetyn tavallisen menettelyn mukainen kelpoisuus päästä vakinaiseen toimeen Ruotsin koulujärjestelmässä. Tämän koulutuksen, joka on otettu käyttöön määräajaksi valtion talousarviossa säädetyllä erityisrahoituksella, tavoitteena on siten myöntää erityiskelpoisuuksia, jotta opettajan ammattia voitaisiin harjoittaa vakinaisesti. On näin ollen myönnettävä, että SÄL-asetuksen tavoitteena on ammatillinen koulutus. Lisäksi tätä koulutusta antavat ainoastaan tietyt yliopistot ja korkeakoulut.

28 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Gravier annetun tuomion 25 kohdassa todennut, ammatilliseen koulutukseen pääsemiselle asetetut ehdot kuuluvat perustamissopimuksen soveltamisalaan (ks. myös asia C-65/03, komissio v. Belgia, tuomio 1.7.2004, Kok. 2004, s. I-6427, 25 kohta ja asia C-147/03, komissio v. Itävalta, tuomio 7.7.2005, Kok. 2005, s. I-5969, 32 kohta).

29 Oikeuskäytännöstä seuraa myös, että sekä korkeakouluopetus että yliopisto-opetus ovat ammatillista koulutusta (ks. em. asia Blaizot, tuomion 15–20 kohta ja asia 42/87, komissio v. Belgia, tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5445, 7 ja 8 kohta sekä em. asia komissio v. Itävalta, tuomion 33 kohta). Sillä, onko opetus pysyvää vai ei, ei ole merkitystä tässä arvioinnissa.

30 Näin ollen pääasian kantajan tapauksessa tehdyn päätöksen kaltainen ammatillisen koulutuksen alalla tehty päätös voi kuulua yhteisön oikeuden asialliseen (ratione materiae) soveltamisalaan.

31 EY 39 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että kaikki yhteisön jäsenvaltioiden kansalaiset, jotka ovat käyttäneet tätä vapauttaan ja tehneet työtä toisessa jäsenvaltiossa, kuuluvat asuinpaikastaan ja kansalaisuudestaan riippumatta mainitun artiklan soveltamisalaan (ks. mm. asia C-18/95, Terhoeve, tuomio 26.1.1999, Kok. 1999, s. I-345, 27 kohta).

32 Koska pääasian kantajan, joka työskentelee muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jonka kansalainen hän on, tilanne on tällainen, hän kuuluu yhteisön oikeuden soveltamisalaan. On näin ollen tarkastettava, ovatko sen säännöt esteenä SÄL-asetuksen kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle.

33 On aluksi todettava, että EY 12 artiklaa, johon kansallinen tuomioistuin vetoaa ja jossa vahvistetaan kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaate, voidaan soveltaa itsenäisesti ainoastaan sellaisiin yhteisön oikeuden sääntelemiin tilanteisiin, joita varten perustamissopimuksessa ei ole erityisiä syrjinnän kieltäviä sääntöjä (ks. asia C-100/01, Oteiza Olazabal, tuomio 26.11.2002, Kok. 2002, s. I-10981, 25 kohta; asia C-289/02, AMOK, tuomio 11.12.2003, Kok. 2003, s. I-15059, 25 kohta ja asia C-387/01, Weigel, tuomio 29.4.2004, Kok. 2004, s. I-4981, 57 kohta).

34 Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden osalta periaate on pantu täytäntöön ja saanut konkreettisen muodon EY 39 artiklan 2 kohdassa. Näin ollen EY 12 artiklasta ei ole siis tarpeen lausua (em. asia Weigel, tuomion 58 ja 59 kohta).

35 Seuraavaksi on todettava, että yhteisöjen tuomioistuin on useaan otteeseen katsonut, että henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevilla perustamissopimuksen määräyksillä on tarkoitus helpottaa yhteisön kansalaisten kaikenlaista ansiotyön harjoittamista koko yhteisön alueella, ja kyseisten määräysten vastaisia ovat kaikki toimenpiteet, joilla voi olla epäsuotuisa vaikutus näihin kansalaisiin, kun he haluavat harjoittaa taloudellista toimintaa toisen jäsenvaltion alueella (yhdistetyt asiat 154/87 ja 155/87, Wolf ym., tuomio 7.7.1988, Kok. 1988, s. 3897, 13 kohta; asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 94 kohta; em. asia Terhoeve, tuomion 37 kohta; asia C-190/98, Graf, tuomio 27.1.2000, Kok. 2000, s. I-493, 21 kohta ja asia C-109/04, Kranemann, tuomio 17.3.2005, Kok. 2005, s. I-2421, 25 kohta).

36 On riidatonta, että määräajaksi palvelukseen opettajaksi otetaan kaikkien jäsenvaltioiden kansalaisia, joilla on opettamiseen tarvittava kelpoisuus. Tältä osin Ruotsin hallitus esittää, että SÄL-koulutus on nimenomaan suunnattu muiden jäsenvaltioiden kansalaisille, jotka on otettu palvelukseen opettajiksi Ruotsiin määräaikaisin työsopimuksin ja joiden osalta edellytykset vakinaisiin toimiin pääsyyn tavallisen menettelyn mukaisesti saattavat jäädä täyttymättä useammin kuin Ruotsin kansalaisilta, eikä sen väitteitä ole kiistetty tältä osin.

37 Jos SÄL-asetuksen kaltaista kansallista lainsäädäntöä kuitenkin sovelletaan siten, että koulutukseen hakijoilta edellytetään, että he työskentelevät kyseessä olevan jäsenvaltion oppilaitoksessa, tästä johtuva sellaisten hakijoiden hylkääminen, jotka työskentelevät toisen jäsenvaltion oppilaitoksessa, voi haitata toisissa jäsenvaltioissa

työskenteleviä kansalaisia ja etenkin kansalaisia, jotka pääasian kantajan tavoin ovat käyttäneet oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen. On ilmeistä, että tällaisen lainsäädännön soveltaminen voi näin ollen rajoittaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, mikä on lähtökohtaisesti kielletty EY 39 artiklassa.

38 Lopuksi vaikka vaatimus, jonka mukaan SÄL-koulutukseen hakijoiden on työskenneltävä ruotsalaisessa oppilaitoksessa, on työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoitus, se voisi kuitenkin vapautua EY 39 artiklassa määrätystä kiellosta, jos sillä pyritään perustamissopimuksen mukaiseen, sallittuun tavoitteeseen ja jos sitä voidaan pitää perusteltuna yleistä etua koskevista pakottavista syistä. Lisäksi tällaisessa tapauksessa kyseessä olevan tavoitteen on oltava toteutettavissa toimenpidettä soveltamalla, eikä soveltamisella saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (ks. mm. asia C-19/92, Kraus, tuomio 31.3.1993, Kok. 1993, s. I-1663, Kok. Ep. XIV, s. I-177, 32 kohta; em. asia Bosman, tuomion 104 kohta; asia C-224/01, Köbler, tuomio 30.9.2003, Kok. 2003, s. I-10239, 77 kohta ja em. asia Kranemann, tuomion 33 kohta).

39 EY 149 ja EY 150 artiklasta ilmenee, että sekä koulutusjärjestelmän että ammatillisen koulutuksen järjestäminen kuuluvat jäsenvaltioiden vastuulle. Tämä vastuu merkitsee muun muassa koulutusjärjestelmän säilyttämistä tai parantamista, joiden on näin ollen oltava perustamissopimuksen määräysten kannalta laillisia tavoitteita. On riidatonta, että SÄL-asetus kuuluu nimenomaan tähän yhteyteen.

40 Yleistä etua koskevien pakottavien syiden arvioinnin osalta on riidatonta, että SÄL-asetuksen antaminen liittyy koululain tavallisen menettelyn mukaan vakinaisesti palvelukseen otettujen kelpoisuuden omaavien opettajien puutteeseen Ruotsissa. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että tämä puute johtuu tässä jäsenvaltiossa ensinnäkin monien tällaisten opettajien lähdöstä eläkkeelle, sitten sellaisten tutkinnon suorittaneiden riittämättömästä määrästä, jotka täyttävät tämän normaalin menettelyn mukaiset palvelukseenottoa koskevat edellytykset, ja lopuksi koulua käyvien lasten määrän kasvusta. Sikäli kuin ei ole myöskään kiistetty, että tutkinnon

suorittaneiden määräaikaisella palvelukseen ottamisella, vaikka se koskee kaikkia jäsenvaltioiden kansalaisia, jotka ovat suorittaneet vaaditut tutkinnot, ei ole voitu vastata tämän jäsenvaltion opettajien tarpeeseen, ei ole epäilystä siitä, että kansallisten viranomaisten on täytynyt turvautua määräajaksi palvelukseen otettuihin opettajiin.

41 On siis selvitettävä, täyttääkö SÄL-asetuksen soveltaminen oikeasuhteisuuden vaatimuksen tavoitellun päämäärän kannalta.

42 Yhtäältä on todettava, että SÄL-koulutusta antaa ainoastaan kuusi yliopistoa ja korkeakoulua valtion talousarviossa säädetyn erityisrahoituksen turvin tarkoituksenaan kouluttaa 4 000 opettajaa. Asiakirja-aineistosta ei ilmene, että kyse olisi muusta kuin täsmäkoulutuksesta.

43 Toisaalta erikoiskoulutukseen hakijoilta vaaditaan työskentelyä ruotsalaisessa koulussa. On ilmeistä, että tämä vaatimus, jolla voidaan haitata muissa jäsenvaltioissa työskentelevien opettajien pääsyä mainittuun koulutukseen, liittyy erikoiskoulutuksen käytännöllisen osan toteuttamiseen. Tästä osasta huolehditaan lähtökohtaisesti paikassa, jossa opettaja työskentelee. Käytännöllisen osan seuranta ja arviointi osoittautuisi selvästi vaikeammaksi toteuttaa, jos siitä huolehdittaisiin Ruotsin koulujärjestelmälle vieraassa ympäristössä.

44 Arvioitaessa sitä, ylitetäänkö kyseessä olevalla toimenpiteellä se, mikä on tarpeen, on myös tutkittava kyseisen koulutuksen käytännöllistä osaa koskevia vaatimuksia. Ruotsin hallituksen suullisessa käsittelyssä esittämien tietojen perusteella ilmenee, että tietyt korkeakoulut tai yliopistot saattaisivat vapauttaa asianomaiset mainitusta käytännöllisestä osasta. Lisäksi mainittu hallitus ei ole sulkenut pois sitä, että käytännöllinen osa voitaisiin toteuttaa muussa oppilaitoksessa kuin siinä, jossa kyseinen henkilö työskentelee opettajana. Näin ollen yhteisöjen tuomioistuin ei voi käytettävissään olevien tietojen nojalla määrittää, onko mainitun koulutuksen käytännöllinen osa olennainen ja pakollinen osa mainittua koulutusta.

45 Lisäksi pääasian kantajan tekemä opettajan työ takaa lähtökohtaisesti sen, että hänellä on pätevyys, jota vaaditaan SÄL-ohjelmassa annettuun koulutukseen osallistumista varten, ja opettamiseen mainitun koulutuksen jälkeen Ruotsissa. Vaikka ei ole varmaa, että kyseessä oleva hakija on osoittanut aikovansa tosiasiallisesti ottaa vastaan vakinaisen toimen Ruotsissa mainitun koulutuksen päättyessä, tällä seikalla ei mitenkään saateta kyseenalaiseksi sitä, että hän on vastaavassa asemassa kuin määräaikaisessa työsuhteessa Ruotsin kouluissa olevat opettajat, joilla ei ole, kuten yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista tiedoista ilmenee, mitään velvoitetta ottaa vastaan vakinaista opettajan virkaa Ruotsissa mainitun koulutuksen lopuksi.

46 Tällaisessa tilanteessa se, että pääasian kantajan hakemus hylätään periaatteesta pelkästään siksi, että sen on tehnyt henkilö, joka ei työskentele ruotsalaisessa oppilaitoksessa, voisi lopulta osoittautua tavoiteltujen päämäärien vastaiseksi ja olisi

suhteetonta etenkin, jos samaan aikaan, kun kaikki ruotsalaisissa kouluissa työskentelevien opettajien vastaavat hakemukset on voitu hyväksyä, koulutuksen käytännöllisen osan suorittamisen esteet voitaisiin poistaa vaikeuksitta.

47 Näin ollen ei voida sulkea pois sitä, että SÄL-asetuksen soveltamisella mennään pidemmälle kuin on tarpeen Ruotsin koulutusjärjestelmän säilyttämistä ja parantamista koskevan tavoitteen saavuttamiseksi.

48 Kun otetaan huomioon yhteisöjen tuomioistuimella olevien tietojen vähäisyys, on todettava, että pääasiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen, jonka on vastattava asiassa tehtävästä tuomioistuinratkaisusta, on tarkastettava tämän tuomion 42–45 kohdassa esitettyjen seikkojen perusteella, onko SÄL-asetuksen soveltaminen oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

49 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että yhteisön oikeus ei ole esteenä sille, että kansallisessa lainsäädännössä, jossa järjestetään väliaikaisesti koulutus, jonka tarkoituksena on vastata lyhyellä aikavälillä pätevien opettajien tarpeeseen jäsenvaltiossa, vaaditaan, että tähän koulutukseen hakijoiden on työskenneltävä mainitun jäsenvaltion oppilaitoksessa, kuitenkin sillä varauksella, että tämän lainsäädännön soveltamisen seurauksena ei saa olla kaikkien sellaisten opettajien, jotka eivät työskentele tällaisessa oppilaitoksessa, tekemien hakemusten hylkääminen periaatteesta, arvioimatta ensin ja erikseen hakijan ansioita etenkin asianomaisen pätevyyden ja sen kannalta, onko hänen saamansa koulutuksen käytännöllisen osan valvominen mahdollista tai onko hänet mahdollista vapauttaa siitä.

Oikeudenkäyntikulut

50 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Yhteisön oikeus ei ole esteenä sille, että kansallisessa lainsäädännössä, jossa järjestetään väliaikaisesti koulutus, jonka tarkoituksena on vastata lyhyellä aikavälillä pätevien opettajien tarpeeseen jäsenvaltiossa, vaaditaan, että tähän koulutukseen hakijoiden on työskenneltävä mainitun jäsenvaltion oppilaitoksessa, kuitenkin sillä varauksella, että tämän lainsäädännön soveltamisen seurauksena ei saa olla kaikkien sellaisten opettajien, jotka eivät työskentele tällaisessa oppilaitoksessa, tekemien hakemusten hylkääminen periaatteesta, arvioimatta ensin ja erikseen hakijan ansioita etenkin asianomaisen pätevyyden ja sen kannalta, onko hänen saamansa koulutuksen käytännöllisen osan valvominen mahdollista tai onko hänet mahdollista vapauttaa siitä.

Allekirjoitukset